

‘Je kunt pas bekommerd zijn om de aarde als je bekommerd bent om de mensen’

aanbidding, berouw – het drama ligt al in die teksten zelf besloten. Tegelijk maakt dat de poëzie rijker. Als ik schrijf ‘Onze Broze Aarde die zich onder het universum uitstrekt’, weerklinkt daarin ‘Onze Vader die in de hemelen zijt’. Dat is een geschenk van de tekst.”

Bang dat die Bijbelse vorm zal afschrikken, is Krog niet. „Van niet-religieuze mensen krijg ik juist veel positieve reacties. Ze vertellen me: ‘Ik geloof niet meer, maar voor het eerst in mijn leven voelden deze teksten goed’. Ik denk dat dit komt omdat er door de vertrouwde van die gezangen diep vanbinnen iets resonanceert, en dat ze tot hun opluchting niet gaan over dat wat ze hebben verworpen, maar over iets waar ze ten diepste om geven.”

Niet alleen om de natuur zouden we meer moeten geven – ook om elkaar. Vorig jaar vertelde Krog in een interview dat er in het debat over klimaatproblemen vaak wordt voorbijgegaan aan armoede en emigratie. „Hoe kun je bekommerd zijn om de aarde als je niet bekommerd bent om de

mensen die erop wonen?” vraagt ze zich af. „In Zuid-Afrika is er, ook in de townships, een beweging gaande van mensen die zich druk maken om klimaatverandering. Maar de zorgen over de enorme armoede zijn vele malen groter. Je kunt wel zeggen dat we van kolen moeten afstappen, maar in Zuid-Afrika zijn veel mensen daarvan afhankelijk. Er ligt een zekere druk op de derde wereld om net zo ‘puur’ te worden als de eerste wereld, terwijl de eerste wereld zelf ook kolen heeft gebruikt en bossen heeft verwoest om zich te kunnen ontwikkelen. Dus óf er moet echt eerlijker worden gedeeld met de rest van de wereld, óf mensen moeten de kans krijgen te overleven.”

Zo sloop armoede de bundel in, evenals het onvermogen van de mens om alle mensen lief te hebben – ongeacht hun huidskleur, opvattingen of misstappen. „Dat is eveneens een belangrijk onderdeel van de Afrikaanse filosofie: je mag nooit iemands menselijkheid opgeven. Als ik jou van je menselijkheid beroof, beroof ik ook mezelf van mijn menselijkheid. Ik kan alleen maar volwaardig mens zijn als ik de ander ook als volwaardige mens zie. Velen geloven niet meer in dat principe. Iedereen is kwaad op elkaar, we leven in een haatdragende wereld. Dat maakt het moeilijk dit nog te voelen. Voor mij ook. Deze teksten over berouw en vergiffenis helpen mij daarbij.”

Een criticaster zou kunnen zeggen: mooi, mevrouw Krog, die mis voor de aarde, maar u vliegt helemaal van Zuid-Afrika naar Nederland om een paar gedichten voor te dragen. Van dit dilemma is de dichteres zich zeer bewust. „Ik treed al minder vaak op dan vroeger. Maar of het nu gaat om het klimaat, armoede, politiek of privileges: het is heel moeilijk om schone handen te houden. Toen ik jong was, dacht ik nog dat dat kon, maar hoe ouder je wordt, hoe meer je beseft dat het onmogelijk is. Of hoe onmenselijk je daarvoor zou moeten worden. Tot

die complexiteit moeten we ons verhouden, en daar moeten we zo goed mogelijk mee zien te leven.” ■

Broze aarde verschijnt bij uitgeverij Podium (€20).

De Poëzieweek duurt tot 6 februari. Wie in deze week voor minimaal 12,50 euro aan poëzie koopt, krijgt de bundel *nu. 10 dichters* cadeau.

Scheiden doet lijden, en lachen

JEUGD

Bette Westera,
Uit elkaar

★★★★★

In Nederland strandt een op de drie huwelijken. Grote kans dus dat je er als kind mee te maken krijgt. Tip: lees *Uit elkaar* (8+, Gottmer, €23), de nieuwe bundel van Bette Westera en illustrator Sylvia Weve (zowel samen als afzonderlijk vaak in de prestigieuze prijzen gevallen). In grappige, kordate, ontroerende, schrijnende of laconieke, maar altijd rijmende gedichten schetst Westera de vele varianten van uit elkaar gaan: abrupt, treurig, verward, komisch, eindelijk-het-werd-tijd... en de liefde die eraan voorafging.

Om vervolgens in allerlei nieuwe gezinssamenstellingen te duiken, die echt niet nadelig hoeven zijn: een stoere broer erbij, twee keer op vakantie, eindelijk een hond want allergische papa is ervandoor (alleen: nu kan hij ook niet meer terugkomen. Snik.)

De tekeningen freewheelen op wat je leest. Een breiende oma bestaat uit één draad (die wordt doorgeknipt), bij het gedicht *Mama* zijn de poppetjes opgebouwd uit de namen van alle nieuwe vriendinnen van papa. Geinig detail: een hondje, bestaand uit het woord ‘hond’.

Beeld en tekst zijn niet alleen door het onderwerp een geheel, ook de vorm werkt mee. De pagina's zijn Japans (aan de voorzijde) gevouwen, zodat illustraties en tekst kunnen doorlopen naar de volgende, A4-grote bladzijde. Het kleurenpalet omvat alle tinten van (liefdes)rood, -roze en -bruin-zwartgrijs, knallend bewerkt met fluor. Echt heel mooi gedaan. —Annet de Groot